

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Оцінка ефективності розвитку підприємства

(назва навчальної дисципліни)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до проведення поточного контролю
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії
зі спеціальності 071 "Облік і оподаткування"

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

кафедрою економіки підприємства та менеджменту, протокол № 9 від
19.04.2016

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Поточний контроль успішності навчання здобувачів з дисципліни "Оцінка ефективності розвитку підприємства" та рівня сформованості у них компетентностей, які підтримуються даною навчальною дисципліною, здійснюється у таких формах:

- оцінювання знань аспірантів під час семінарських і практичних занять;
- виконання індивідуального завдання;
- проведення проміжного тестування;
- проведення поточного модульного контролю;
- проведення підсумкового модульного контролю.

Поточний модульний контроль роботи аспірантів з навчальної дисципліни "Оцінка ефективності розвитку підприємства" здійснюється два рази протягом вивчення дисципліни.

Перший контроль припадає на 6 навчальний тиждень після вивчення таких тем: "Визначення понятійного апарату оцінки ефективності розвитку підприємства", "Аналіз існуючих підходів щодо оцінки ефективності розвитку підприємства", "Концепція оцінки системної ефективності розвитку підприємства". Другий контроль припадає на 18 навчальний тиждень і включає такі теми: "Структура моделі системної ефективності розвитку підприємства", "Оцінка наявного потенціалу підприємства як складової системної ефективності", "Оцінка функціональної організованості як складової системної ефективності", "Оцінка результативності як складової системної ефективності розвитку підприємства", "Методичне забезпечення оцінки системної ефективності розвитку підприємства".

Контрольна модульна робота містить три теоретико-методичних завдання.

Підсумкова оцінка за поточний модульний контроль виставляється наступним чином: оцінки за перший та другий теоретичний та практичний модуль, а також підсумкові оцінки за модулями вносяться до "Відомості обліку успішності поточної".

Зазначені форми і засоби поточного контролю успішності навчання здобувачів з навчальної дисципліни "Оцінка ефективності розвитку підприємства" спрямовані на стимулювання систематичної поточної навчальної та самостійної роботи тих, хто навчається, підвищення об'єктивності оцінювання їхніх знань, запровадження здорової конкуренції між здобувачами у навчанні, виявлення і розвитку їхніх творчих і дослідницьких здібностей.

Мінімально можлива кількість балів за поточний контроль упродовж семестру – 60 балів.

Результати всіх форм поточного контролю є невід’ємними складовими критеріїв підсумкового оцінювання знань здобувачів, наведених у відповідному розділі навчально-методичного забезпечення дисципліни "Оцінка ефективності розвитку підприємства".

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

2.1. Типові приклади завдань для поточного контролю за формами.

Зразок білета модульної контрольної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Навчальна дисципліна: Оцінка ефективності розвитку підприємства

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Завдання 1. Представте порівняльну характеристику понять «ефект» і «ефективність». Визначте взаємозв’язок між цими поняттями.

Завдання 2. Охарактеризуйте підхід до оцінки ефективності розвитку підприємства на основі рівня задоволеності основних стейкхолдерів. Визначте переваги та недоліки цього підходу в сучасних умовах.

Завдання 3. Оцінити ефективність розвитку підприємства на основі підходу – співвідношення результати-витрати. Зробіть висновки

Показники підприємства

| Показники | Попередній період | Звітний період |
|---|-------------------|----------------|
| ФОП, тис. грн | 12473 | 10485 |
| Середньооблікова чисельність персоналу, ос. | 248 | 262 |

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

| Актив | Код рядка | На початок звітного періоду | На кінець звітного періоду | Пасив | Код рядка | На початок звітного періоду | На кінець звітного періоду |
|-----------------------------|-----------|-----------------------------|----------------------------|----------------------------------|-----------|-----------------------------|----------------------------|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 |
| I. Необоротні активи | | | | I. Власний капітал | | | |
| Нематеріальні активи: | 1000 | 3310 | 2168 | Зареєстрований (пайовий) капітал | 1400 | 3619 | 3619 |
| Основні засоби: | 1010 | 1274 | 1002 | Резервний капітал | 1415 | 600 | 600 |
| інші фінансові | 1035 | 556 | 556 | Нерозподілений | 1420 | 4247 | 4465 |

| | | | | | | | |
|---|------|-------|-------|--|------|-------|-------|
| інвестиції | | | | прибуток (непокритий збиток) | | | |
| Довгострокова дебіторська заборгованість | 1040 | 858 | 461 | Усього за розділом I | 1495 | 8466 | 8684 |
| Відстрочені податкові активи | 1045 | 232 | 116 | II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення | | | |
| Інші необоротні активи | 1090 | 799 | 0 | Усього за розділом II | 1595 | 0 | 0 |
| Усього за розділом I | 1095 | 7029 | 4303 | III. Поточні зобов'язання і забезпечення | | | |
| II. Оборотні активи | | | | Поточна кредит. заборгованість: | | | |
| Запаси | 1100 | 12564 | 14261 | за товари, роботи, послуги | 1615 | 18963 | 19896 |
| Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги | 1125 | 819 | 1905 | за розрахунками з бюджетом | 1620 | 9 | 3 |
| Інша поточна дебіторська заборгованість | 1155 | 8055 | 9494 | за у тому числі з податку на прибуток | 1621 | 0 | 0 |
| Поточні фінансові інвестиції | 1160 | 0 | 799 | за розрахунками зі страхування | 1625 | 174 | 214 |
| Гроші та їх еквіваленти | 1165 | 3102 | 4584 | за розрахунками з оплати праці | 1630 | 377 | 449 |
| Інші оборотні активи | 1190 | 18 | 2065 | Поточні забезпечення | 1660 | 7 | 85 |
| Усього за розділом II | 1195 | 24558 | 33108 | Інші поточні зобов'язання | 1690 | 3333 | 8080 |
| III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття | 1200 | 784 | 0 | Усього за розділом III | 1695 | 22863 | 28727 |
| | | | | IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття | 1700 | 1042 | 0 |
| Баланс | 1300 | 32371 | 37411 | Баланс | 1900 | 32371 | 37411 |

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

| Стаття | Код рядка | За звітний період | За аналогічний період попереднього року |
|---|--------------|----------------------|--|
| Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) | 2000 | 143863 | 110746 |
| Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) | 2050 | (99795) | (68606) |
| Валовий: прибуток | 2090 | 44068 | 42140 |
| Інші операційні доходи | 2120 | 3297 | 4085 |
| Адміністративні витрати | 2130 | (41408) | (40564) |
| Витрати на збут | 2150 | (406) | (509) |
| Інші операційні витрати | 2180 | (5244) | (2798) |
| Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток | 2190 | 307 | 2354 |
| Інші фінансові доходи | 2220 | 106 | 355 |

| | | | |
|---|------|--------|---------|
| Фінансові витрати | 2250 | (33) | (244) |
| Фінансовий результат до оподаткування: прибуток | 2290 | 380 | 2465 |
| Витрати (дохід) з податку на прибуток | 2300 | -162 | -48 |
| Чистий фінансовий результат: прибуток | 2350 | 218 | 2417 |

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

| | | | |
|----------------------------------|------|--------|--------|
| Матеріальні затрати | 2500 | 218 | 227 |
| Витрати на оплату праці | 2505 | 10485 | 12473 |
| Відрахування на соціальні заходи | 2510 | 3865 | 4402 |
| Амортизація | 2515 | 1780 | 1404 |
| Інші операційні витрати | 2520 | 115300 | 96774 |
| Разом | 2550 | 131648 | 115280 |

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

| | | | |
|--|------|--------|--------|
| Середньорічна кількість простих акцій | 2600 | 804149 | 804149 |
| Скоригована середньорічна кількість простих акцій | 2605 | 804149 | 804149 |
| Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію | 2610 | 0.0003 | 0.003 |
| Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію | 2615 | 0.0003 | 0.003 |
| Дивіденди на одну просту акцію | 2650 | 0 | 0 |

Гарант програми _____ Викладач _____

2.2. Завдання для поточного контролю за формами.

Перелік програмних запитань для самодіагностики аспірантів

Модуль 1. Теоретичні основи оцінки ефективності розвитку підприємства

Тема 1. Визначення понятійного апарату оцінки ефективності розвитку підприємства

1. Охарактеризуйте основні етапи формування комплексу економічних ефектів.
2. Визначить основні елементи та процеси кожного з етапи формування комплексу економічних ефектів.
3. Представте характеристику матеріально-енергетичних потоків при формуванні комплексу економічних ефектів.
4. Представте характеристику фінансових потоків при формуванні комплексу економічних ефектів.
5. Охарактеризуйте інформаційні потоки при формуванні комплексу економічних ефектів.
6. Дайте визначення категоріям "ефект" і "ефективність".
7. Визначте зв'язки та від'ємності між категоріями «ефект» і «ефективність».

8. Які інтенсивні фактори є умовами формування ефективності розвитку підприємства? Представте їх характеристику.
9. Представте визначення сутності і видів ефективності розвитку підприємства.
10. Комплексне оцінювання ефективності розвитку підприємства.

Тема 2. Аналіз існуючих підходів щодо оцінки ефективності розвитку підприємства

1. Визначте існуючі підходи до оцінки ефективності розвитку підприємства.
2. Представте порівняльну характеристику існуючих підходів ефективності розвитку підприємства
3. Охарактеризуйте сутність підходу оцінки ефективності розвитку підприємства на основі співвідношення результати-витрати.
4. Яка система показників використовується при оцінці ефективності розвитку підприємства співвідношенням результати-витрати?
5. Охарактеризуйте сутність підходу оцінки ефективності розвитку підприємства як здатності використовувати свій потенціал.
6. Яка система показників використовується при оцінці ефективності розвитку підприємства як здатності використовувати свій потенціал?
7. Охарактеризуйте сутність підходу оцінки ефективності розвитку підприємства на основі відповідності результатів цілям операції (теорія ефективності).
8. Яка система показників використовується при оцінці ефективності розвитку підприємства як відповідності результатів цілям операції (теорія ефективності)?
9. Охарактеризуйте сутність підходу оцінки ефективності розвитку підприємства на основі стійкості розвитку.
10. Яка система показників використовується при оцінці ефективності на основі стійкості розвитку підприємства?
11. Охарактеризуйте сутність підходу до оцінки ефективності розвитку підприємства як рівня задоволеності основних стейкхолдерів.
12. Яка система показників використовується при оцінці ефективності розвитку підприємства як рівня задоволеності основних стейкхолдерів?

Тема 3. Концепція оцінки системної ефективності розвитку підприємства

1. Охарактеризуйте інституціональні передумови концепції оцінки системної ефективності розвитку підприємства.
2. Охарактеризуйте теоретичні передумови концепції оцінки системної ефективності розвитку підприємства.
3. Представте характеристику основних положень концепції оцінки системної ефективності розвитку підприємства.
4. Дайте розгорнуту характеристику положенню концепції оцінки системної ефективності розвитку підприємства – виявлення та узгодження індивідуальних та колективних прагнень стейкхолдерів.
5. Дайте розгорнуту характеристику положенню концепції оцінки системної ефективності розвитку підприємства – врахування формальних і неформальних інституціональних обмежень.
6. Дайте розгорнуту характеристику положенню концепції оцінки системної ефективності розвитку підприємства – формування інваріантної структури ефективності розвитку підприємства.
7. Дайте розгорнуту характеристику положенню концепції оцінки системної ефективності розвитку підприємства – агрегування мір ефективності умов виникнення та відтворення ефектів при збереженні їхніх основних характеристик.
8. Визначте сутність поняття «системна ефективність».
9. Охарактеризуйте основні умови ефективності розвитку підприємства
10. Представте коротку характеристику результативності як умові ефективності розвитку підприємства.
11. Представте коротку характеристику наявного потенціалу як умові ефективності розвитку підприємства.
12. Представте коротку характеристику функціональної організованості як умові ефективності розвитку підприємства.

Модуль 2. Оцінка системної ефективності розвитку підприємства

Тема 4. Структура моделі системної ефективності розвитку підприємства

1. Розкрийте діалектичну сутність процесів функціонування та розвитку.
2. Які методи використовуються для формування інформаційної бази умов розвитку підприємства?
3. Визначте межі функціонально-операційного центру на різних рівнях розвитку підприємства.

4. Виділіть вузькі місця в підходах щодо оцінювання наявного потенціалу розвитку сучасних підприємств.
5. Розкрийте сутність архітекtonіки потенціалу.
6. Представте порівняльну характеристика методів оцінювання результативності розвитку підприємства.
7. У чому полягають особливості оцінювання функціональної погодженості вертикальних, горизонтальних і сферичних зв'язків на сучасних підприємствах?
8. Охарактеризуйте модель В. Врума. Які межі її застосування при оцінці ефективності розвитку підприємства?
9. Представте характеристику основних критеріїв оцінки розвитку функціонально-операційного центру.
10. Модель оцінки капітальних активів.

Тема 5. Оцінка наявного потенціалу підприємства як складової системної ефективності

1. Визначте загальну процедуру оцінки складових наявного потенціалу розвитку підприємств.
2. Місце трудового потенціалу в формуванні умов ефективності розвитку підприємства.
3. Методика оцінювання трудового потенціалу.
4. Представте характеристику якісних критеріїв оцінки трудового потенціалу.
5. Представте характеристику якісних критеріїв оцінки трудового потенціалу.
6. Структура та методика розрахунку потенціалу техніко-технологічної бази підприємства.
7. Представте характеристику складових оцінки економічності розвитку підприємства.
8. Оцінка трансакційних і альтернативних затрат розвитку підприємства.
9. Оцінка затрат інтелектуальних ресурсів в процесі розвитку підприємства.

Тема 6. Оцінка функціональної організованості як складової системної ефективності

1. Визначте загальну процедуру оцінки складових функціональної організованості розвитку підприємств.

2. Яка тривалість циклів відтворення засобів і предметів праці, людського капіталу?

3. Які методи забезпечують прискорення швидкодії прийняття рішень щодо розвитку підприємств?

4. Охарактеризуйте програмне забезпечення для формування ментальних карт.

5. У чому полягають переваги та ризики застосування фінансових показників щодо оцінювання стійкості розвитку підприємства?

6. Розкрийте сутність виробничої та організаційної стійкості розвитку підприємства.

7. Обґрунтуйте доцільність використання досліджень Л. Шеплі при оцінюванні організаційної стійкості розвитку підприємства.

8. Розкрийте сутність актуалізації функцій персоналу, методи її оцінювання, переваги та недоліки.

9. Представте порівняльну характеристику методів підвищення рівня актуалізації функцій персоналу підприємства.

10. Які види комбінацій властивостей зосередження та лабільності в процесі розвитку підприємства є найбільш раціональними? Обґрунтуйте своє рішення.

11. Розкрийте сутність дії замкнутого контуру управління розвитком підприємства.

Тема 7. Оцінка результативності як складової системної ефективності розвитку підприємства

1. У чому полягають особливості формування системи показників результативності розвитку підприємств, що відносяться до різних видів економічної діяльності?

2. Представте характеристику збалансованій системі показників Нортон-Каплана. В чому її недоліки та переваги при застосуванні в процесі оцінки результативності як складової системної ефективності розвитку підприємства?

3. Представте характеристику збалансованій системі показників Л. Мейсела. В чому її недоліки та переваги при застосуванні в процесі оцінки результативності як складової системної ефективності розвитку підприємства?

4. Представте характеристику інтегрованої моделі збалансованої системи показників і показника економічної доданої вартості. В чому її недоліки та

переваги при застосуванні в процесі оцінки результативності як складової системної ефективності розвитку підприємства?

5. Представте характеристику піраміди ефективності К. Макнейра, Р. Ланча та К. Кроса. В чому її недоліки та переваги при застосуванні в процесі оцінки результативності як складової системної ефективності розвитку підприємства?

6. Представте характеристику моделі EP²M К. Адамса й П. Робертса. В чому її недоліки та переваги при застосуванні в процесі оцінки результативності як складової системної ефективності розвитку підприємства?

7. Розкрийте сутність економічного прибутку.

8. В чому недоліки та переваги застосування економічного прибутку для сучасних підприємств?

9. Охарактеризуйте процедуру застосування багатовимірного факторний аналізу для оцінки результативності розвитку підприємства.

Тема 8. Методичне забезпечення оцінки системної ефективності розвитку підприємства

1. Представте порівняльну характеристику методів агрегування умов розвитку підприємства.

2. Агрегована структура умов системної ефективності розвитку підприємства.

3. Розкрийте сутність семантичної і прагматичної цінності інформації при управлінні умовами розвитку підприємства.

4. Піраміда формування інтегрального показника системної ефективності розвитку підприємства.

5. Оцінка умов системної ефективності розвитку підприємства методом аналізу ієрархій

6. Назвіть переваги та недоліки методу аналізу ієрархій при агрегуванні умов ефективності розвитку підприємства.

7. Розкрийте сутність основних понять методу аналізу ієрархій.

8. Назвіть основні етапи методу аналізу ієрархій при агрегуванні умов розвитку підприємства.

9. Процедура реалізації методу аналізу ієрархій.

10. Які критерії переходу від прямого до зворотного процесу використовуються в методі аналізу ієрархій? Представте їх порівняльну характеристику.

Приклад типових практичних завдань

Завдання (діагностичне). Машинобудівне підприємство для прогнозування розвитку використовує прогнозування на рік (короткострокове) з використанням інституційних норм, що відповідає третій зоні «трикутника об'єктивізації». Таке прогнозування не дає можливості підприємству використовувати увесь свій потенціал. Рівень домагань і компетентності керівництва зростає, у зв'язку з цим воно прагне підвищувати ефективність розвитку підприємства. На підприємстві питаннями прогнозування та планування займається планово-виробничий відділ, відділ маркетингу, керівники відділів підприємства, їх склад відповідно до інструменту домінантності особистості наведений на рис. 1.

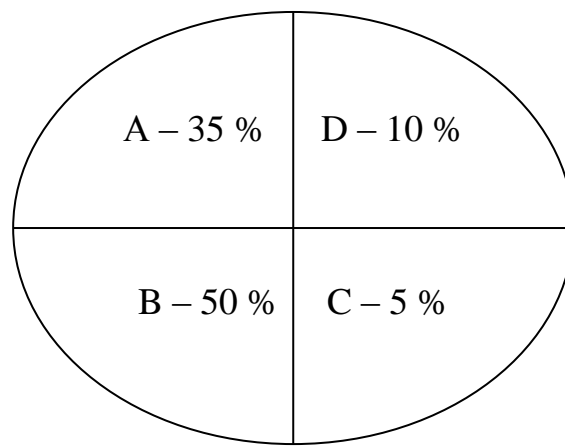


Рис. 1. Склад спеціалістів, що виконують функцію прогнозування на машинобудівному підприємстві

Можливими напрямками розвитку підприємства можуть бути: а) інерційний розвиток; б) використання понаднормової роботи в пікові періоди; в) формування мережі філіалів в Україні; г) формування мережі філіалів в Україні та Грузії, організація спільних підприємств. Матриця взаємозв'язку між напрямками розвитку підприємства та зонами "трикутника об'єктивізації" наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Експертні оцінки вірогідності взаємозв'язку між напрямками розвитку підприємства та зонами "трикутника об'єктивізації"

| Зони «трикутника об'єктивізації» → Напрямки розвитку ↓ | Вірогідність | | | |
|---|-----------------------------|--------------------------|----------------------------|---|
| | 1 зона формалізовані методи | 2 зона інтуїтивні методи | 3 зона формальні процедури | 4 зона неформальні процедури і експертні оцінки |
| а) інерційний розвиток | 0,09 | 0,08 | 0,35 | 0,05 |
| б) використання | 0,31 | 0,17 | 0,35 | 0,1 |

| | | | | |
|---|------|------|------|------|
| понаднормової роботи в пікові періоди | | | | |
| в) формування мережі філіалів в Україні | 0,42 | 0,33 | 0,20 | 0,38 |
| г) формування мережі філіалів в Україні та Грузії, організація спільних підприємств | 0,18 | 0,42 | 0,10 | 0,47 |

Рівень прибутку по кожному з напрямків розвитку та зростаючий рівень домагань керівництва підприємства (рис. 2):

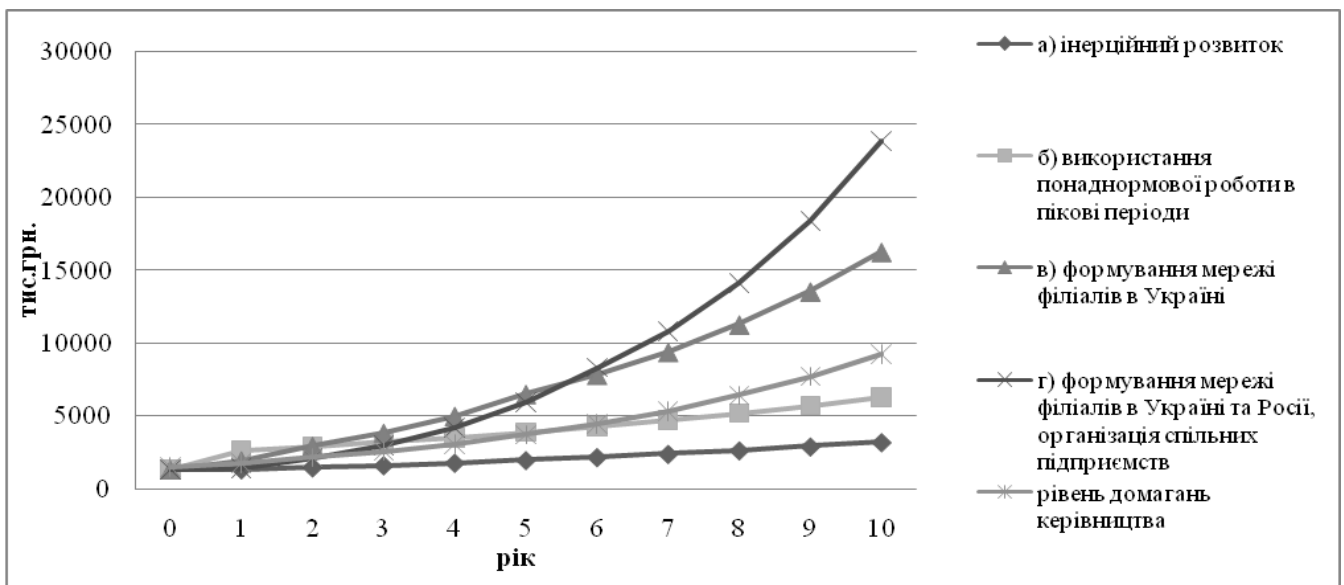


Рис. 2 Взаємозв'язок напрямків розвитку підприємства та рівня домагань керівництва

Завдання: Визначте метод об'єктивізації цілей розвитку підприємства.

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Система оцінювання успішності навчання здобувача та рівня сформованості у нього компетентностей, які підтримуються навчальною дисципліною "Оцінка ефективності розвитку підприємства" (Програма навчальної дисципліни «Оцінка ефективності розвитку підприємства») враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські і практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

| | | | | | | | | | |
|-----------------------------|---|----|----|----|----|---|----|----|--|
| Максимальна кількість балів | 4 | 13 | 25 | 13 | 13 | 7 | 13 | 12 | |
|-----------------------------|---|----|----|----|----|---|----|----|--|

ЗПЗ – завдання за темою.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності та іншої академічної документації.

Здобувач отримує право на виконання завдань підсумкового контролю (допуск до заліку), якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі досягла 60 балів.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

4.1. Основна

1. Системная эффективность предприятия: сущность, факторы, структура / И. В. Гонтарева, Р. М. Нижегородцев. – Москва-Киров: ВСЭИ, 2012. – 152 с.

2. Гонтарева І. В. Оцінювання системної ефективності функціонування і розвитку промислових підприємств: монографія / І. В. Гонтарева. – Харків: ВД "ІНЖЕК", 2011. – 480 с.

3. Економіка підприємства: компетентність і ефективність розвитку: монографія / В. С. Пономаренко, М. В. Афанасьєв, І. В. Гонтарева та інш.; за заг. ред. д.е.н., проф. Пономаренка В. С. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 187 с.

4.2. Додаткова

1. Амоша А. И. Основы конструирования экономических систем. Кн. 2. Производственно-экономические системы: монография / А. И. Амоша, Е. Т. Иванов.– Донецк : ИЭП НАН Украины, 2008. – 312 с.

2. Афанасьев Н. В. Управление развитием предприятия: Монография / Н. В. Афанасьев, В. Д. Рогожин, В. И. Рудыка – Х. : Издательский дом "ИНЖЭК", 2003. – 184 с.

3. Афанасьєв М. В. Тренінг формування компетенцій з економіки підприємства: навчальний посібник / М. В. Афанасьєв, І. В. Гонтарева, Д. О. Тищенко. – Харків : ВД "Інжек", 2010. – 328 с.

4. Гонтарева І. В. Управління проектами: підручник. Харків: Вид. ХНЕУ, 2011. – 384 с.

5. Економіка підприємства : підручник / М. Г. Грещак, В. М. Колот, О. Г. Мендрул та ін.; за заг. ред. Г. О. Швиданенко; вид. 4-те., перероб і доп. – К. : КНЕУ, 2009. – 816 с.
6. Забродский В. А. Развитие крупномасштабных экономико-производственных систем / В. А. Забродский, Н. А. Кизим. – Х. : Бизнес Информ, 2000. – 72 с.
7. Клейнер Г. Б. Стратегия предприятия / Г. Б. Клейнер. – М. : "Дело" АИХ, 2008. – 568 с.
8. Коуз Р. Фирма, рынок и право: сб. статей / Р. Коуз; пер. с англ. Б. Пинскера; науч. ред. Р. Капелюшников. – М.: Новое издательство, 2007. – 224 с.
9. Орлов П. А. Обоснование цен на машины производственного назначения на основе учета их эффективности: научное издание / П. А. Орлов, Н. И. Алдохина. – Харьков : ХНЭУ, 2004. – 212 с.
10. Пономаренко В. С. Конкурентоспроможність у комплексному оцінюванні ефективності розвитку промислового підприємства / В. С. Пономаренко, І. В. Гондарева // Конкурентоспроможність: проблеми науки та практики: монографія / Під ред. д-ра екон. наук, проф. Пономаренка В. С., д-ра екон. наук, проф. Кизима М. О., д-ра екон. наук, проф. Іванов Ю. Б. – Х. : ФОП Павленко О. Г.; ВД "ІНЖЕК", 2011. – 352 с. – С. 295-216
11. Пономаренко В. С. Оцінка ефективності комплексу факторів актуалізації трудового потенціалу промислових підприємств / В. С. Пономаренко, І. В. Гондарева // Інновації: проблеми науки та практики: монографія / Під ред. д-ра екон. наук, проф. Пономаренка В. С., д-ра екон. наук, проф. Кизима М. О., д-ра екон. наук, проф. Ястремської О. М. – Х. : ФОП Павленко О. Г.; ВД "ІНЖЕК", 2010. – 304 с. – С. 9-25
12. Пономаренко В. С. Проблеми підготовки компетентних економістів та менеджерів в Україні [Текст] : монографія / В. С. Пономаренко. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2012. – 327 с.
13. Пономаренко В. С. Стратегічне управління підприємством / В. С. Пономаренко. – Харків : Основа, 1999. – 620 с.
14. Пономаренко В. С. Стратегічне управління розвитком підприємства: навч. посібник / В. С. Пономаренко, О. І. Пушкар, О. М. Тридід. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2002. – 640 с.
15. Пономаренко В. С. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи: монографія / В. С. Пономаренко, О. М. Тридід, М. О. Кизим. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2003. – 328 с.

16. Пономаренко В. С. Управління трудовим потенціалом: наукове видання / В.С. Пономаренко [та інш.]. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2006. – 348 с.
17. Салига С. Я. Удосконалення методів оцінки ефективності розвитку підприємств / С. Я. Салига, К. С. Салига, Л. І. Кирилова, О. В. Скачкова. – Запоріжжя : ЗІДМУ, 2007. – 56с.
18. Combining EVA with the Balanced Scorecard to improve strategic focus and alignment: 2GC Discussion Paper. – UK: 2GC Active Management, 2001. – P. 5–14.
19. de Haas M. Multilevel design of performance measurement systems: enhancing strategic dialogue throughout the organization / M. de Haas, A. Kleingeld // *Management Accounting Research*, 1999. – № 10. – P. 233–261.
20. Gontareva I. V. Determination of factors of enterprise system efficiency / I. V. Gontareva // *Nauka i studia*. – 2009. – NR 8(20). – С. 5–11.
21. Guler I. Throwing Good Money After Bad? Political and Influences on Sequential Decision Making in the Venture Capital Industry / I. Guler // *Administrative Science Quarterly*, 2007. – Vol. 52, № 2. – P. 248–285.
22. Kaplan R. S. The future of the balanced scorecard. / R. S. Kaplan, D. P. Norton // *CGMA Magazine*, 2012. – Inaugural issue – P. 32–34.

4.3. Ресурси Internet

1. Buzan T. The Mind Map Book: Unlock Your Creativity, Boost Your Memory, Change Your Life [Електронний ресурс] / Tony Buzan and Barry Buzan. – Режим доступу: http://www.amazon.co.uk/gp/product/1406647160?ie=UTF8&tag=thibuz-21&linkCode=as2&camp=1634&creative=19450&creativeASIN=1406647160#reader_1406647160
2. Горинов П. Е. Оценка эффективности управления: предмет, методы, инструменты (на примере лесопильно-деревообрабатывающего комбината ЛДК) [Електронний ресурс] / П. Е. Горинов // Сборник трудов Роль аналитика в управлении компанией. – М. : ИКФ Альт, 2002. – 28 июня. – Режим доступу: <http://www.aup.ru/books/m74/4.htm>
3. Господарський кодекс України (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. ЛігаБізнесІнформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.liga.net/
5. Налоги и бухгалтерский учет [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

basa.tav.kharkov.ua/

6. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nau.kiev.ua/

7. Право. Україна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html

8. Сервер Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua/

9. Українське право [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrpravo.com/